

Píseň: EZ176 - Někdo mě vede ua ruku + **modlitba;** **Oddíl k výkladu:** Sd 16, 23-31

Milí přátelé,

minulý týden jsme se začali věnovat poslednímu příběhu posledního israelského soudce Samsona. V něm se Samson vydal do Gázy za nevěstkou a posléze unikl z města tím, že vytrhl bránu ze zdi a obě veřeje vynesl do hor.

Poté se zamiloval do Delíly. Tu však podplatila pelištejská knížata, aby jim zjistila, jak lze přemoci Samsona. Po několika nevydařených pokusech, při nichž pokaždé Samson pobil řadu Pelištejců, kteří byli u ní doma připraveni ho zaujmout, Samson Delíle své tajemství nakonec vyzradil. Po dlouhém naléhání. Delíla mu pak dala ostříhat vlasy, Pelištejci ho zajali a vypíchlí mu oči.

Zdůrazňoval jsem další podobnosti s příběhem Kristovým i podobnost příběhu Samsona a Delíly s příběhem Samsona a jeho manželky z Timnaty.

Závěr příběhu

Příběh jsme opustili v momentě, kdy oslepený Samson mele obilí v pelištejském vězení. Ale také mu začaly dorůstat jeho ostříhané vlasy. Čtenář tedy měl zpozornět a tušit, že se ještě něco závažného semele.

Vrchol Samsonova příběhu je vykreslen ve zřetelných kulisách: Nadešel čas Dágonovy slavnosti. Při této slavnosti měl být hlavní atrakcí právě Samson, který tolik Pelištejců pobil, který reprezentoval božstvo Hospodin a kterého by nikdy nepřemohli, nebýt jeho vlastní slabosti vůči Delíle. A vlastně také vůči Hospodinu.

Dágon byl božstvem plodnosti a zemědělství mezopotámské oblasti. Hebrejské dáğ¹ znamená „ryba.“ Což dokresluje, že Israelci

---

¹ Uvědomme si, že v SZ je zachováno jméno v hebraizované formě. Původně jméno Dágon pravděpodobně souviselo s obilím - proto byl božstvem také zemědělství - z ugaritského dgn.

vnímali Pelištejce jako „imigranty z moře.“ I dle jejich hlavního božstva.² V chrámu tohoto božstva bude později vystavena hlava krále Saula (1Par 10, 8-10).

I v dnešním oddílu nápadně vystupuje do popředí hlavní zvěst kanonických textů - náboženský zápas. Pelištejská knížata se radují, že jejich bůh Dágon jim vydal do rukou jejich nepřítele (v. 23) - reprezentanta „místního“ náboženství.³ A tak se radují z vítězství nad božstvem svých nepřátel.

Samson měl posloužit jako zdroj smíchu a zábavy. Nejprve posměchem - tento supersilák, který dokázal odnést veřeje brány a pobít armádu Pelištejců oslí čelistí, je nyní slabý jako kdokoli jiný. Navíc oslepený - nevidí na krok. A přemohla ho žena!

Avšak to je pouze začátek Samsonova ponížení. Ve v. 25 je totiž sdělen daleko jarnější obsah, než jaký prozrazují české překlady.

Nejprve ono „rozjaření:“ Sousloví užitě hebrejským textem znamená doslova „dobrého srdce“ a stejné spojení je v Est 1, 10 správně přeloženo jako idiom pro opilost („Když se král *rozjařil vínem*“). Lid posmívající se Samsonovi byl tedy opilý. Jak už to, bohužel, při slavnostech bývá dodnes.

Ekumenicky přeložené „nevázané hry“ pak také skrývají odlišný význam. Při pochopení situace vlastně logický: Máme úkladného nepřítele, který pobil řadu našich příbuzných a známých, jsme opilí, jsme v chrámu božstva plodnosti, tak... ho ponížíme jedním z nejsilnějších způsobů ponížení: Znásilněním.

Hebrejské š-ch-k (v druhé části verše užitó c-ch-k) znamená sice v základní tvaru „smát se,“ v pielu však „být někomu pro zábavu.“ Avšak již v základním tvaru jde o smích posměšný, urážlivý, pohrdavý. Stejně pak ve tvaru pielu - nejde o nevinnou legraci. Jde o „zábavu“ na úkor osoby, která jí má činit. V druhé

² Na dochovaných vyobrazeních má Dágon od pasu dolů rybí tělo.

³ Velmi zajímavým pozadím konfliktu mezi Pelištejci a Israelci je, že oba národy jsou z velké části, ne-li zcela, nepůvodními obyvateli kenaanské oblasti. Možná proto mezi nimi vřelo tak dlouho tak silné nepřátelství? Tento spor vyřeší až Davidova vítězství o řadu generací později. Z dokladů je zřejmé, že Israelci věděli o „přivandrovalectví“ Pelištejců - „mořských ďasů.“ Zda o stejném, avšak o Israelcích, věděli Pelištejci, nevíme.

polovině verše užitě sloveso pak dosl. znamená „pohrát si (s někým)“ nebo „udělat si z někoho/něčeho hračku.“

Překladaelé ekumenického překladu si toho byli vědomi, proto ponechali ony velmi vágní „nevázané hry.“ Slovo „nevázané“ pak užívají např. v Ez 16, 30 ve vztahu k nevěstce. Tak je logika a význam tohoto jimi užitého slova zřetelný.

Stejný hebrejský tvar z druhé poloviny v. 25 pak známe také např. z Izákova „laskání“ s Rebekou (Gn 26, 8). Tam kraličtí překládají nesmyslně, ale z stejného důvodu jako jinde ekumeničtí, že si s ní „pohrával.“

Ani bibličtí autoři tedy nechtěli situaci v žádném z případu popsat „na plná ústa.“ O stejné se snažili tedy také překladaelé. Čímž však snadno čtenář nabyde mylného dojmu vůči světu současnému i starověkému. Praktika znásilňování jako nástroje ponížení člověka byla běžná. Bohužel je jí užíváno i dnes. Právě vůči válečným zajatcům.

Čtenář má tedy pochopit, že nepůjde o pouhý verbální posměch. Stejně jako v případě Ježíše Krista, kterému se posmívají za to, že nezachránil sám sebe, když prý zachraňoval jiné. A připomeňme, kolik Pelištejců se takto na Samsona „chystalo.“

Na plná ústa popíše podobnou situaci o něco později v knize Sd.

Samsonovo pokání

Avšak jejich plán se nepovedl. Zesměšnění a ponížení Samsona také skrze sexuální zneužití, a tak zesměšnění božstva Hospodin, se nikdy neodehrálo.

Samson požádal mládence, který ho vedl, aby mohl ohmatat sloupy - pravděpodobně ty, ke kterým měl být připoután během „nevázaných her.“ Což tak dobře vysvětluje, proč to Samsonovi bylo dovoleno.

V tu chvíli se pak Samson veřejně doznal ke svému hříchu. Činil pokání, k němuž zřejmě došel během svého pobytu ve vězení. Jak komicky to muselo vypadat v očích Pelištejců: Oslepený,

zesláblý Samson volá svého Boha před tím, než mu ukážeme, zač je toho v Dágonově náboženství loket!

I to si máme uvědomit! Samson nahlas prosí, obklopen nepřáteli, o Boží přítomnost. Opět jde o podobnost s Kristovým příběhem - vzpomeňme na „eloi, eloi, lema sebachtani“ na gologotském kříži.

Samson nečekal, jak jeho prosba dopadne. Objal oba hlavní sloupy a proti oběma se vzepřel. A odevzdal svůj život Bohu za vítězství. Opět jako Kristus.

Hospodin však Samsonovu prosbu vyslyšel. Narozdíl od Krista, který viděl temnotu po celé zemi, cítil Samson vracející se sílu, viděl bortící se sloupy i Dágonův chrám. Umíraje usmrtil více Pelištejců než za svého života.

Potvrzením Samsonova pokání je také příchod *všech* (v. 31) jeho příbuzných, aby jeho tělo odnesli a pochovali v israelské oblasti, v hrobě Samsonova otce Manóacha.

Shrnutí Samsona

Samson měl řadu nesvatých rysů. Jak tomu kniha Sd ukazovala čím dál více u různých soudců. Ani on však nezemřel rukou nepřátel - jako žádný soudce.

Přesto byl Božím zasvěcencem. Jedním z důvodů, proč řada křesťanů nemá ráda SZ, je skutečnost, že SZ vytrvale bourá často naivní až dětinské či magické představy. V Samsonově případě o lidské zasvěcenosti a svatosti. Samson byl Božím zasvěcencem. Ačkoli nebyl žádným „andílkem.“ Svatost Boží není v plnění etických norem daného společenství (navíc kterého?) ani doby (navíc které?). Nýbrž v oddanosti Bohu. Který často vyžaduje činit, co je v lidských očích dané doby a společenství nevhodné, neetické, nesvaté, necírkevní. Nenormální (totiž „není většinově přijímanou normou“).

Čímž jde o další podobnost příběhu Samsona a Ježíše Krista, který jedl s celníky, jeden z jeho Dvanácti nejbližšími dokonce byl celníkem, i s prostitutkami. A uzdravoval v sobotu. A neusiloval

zachránit duši svou, ale všech ostatních. Jak nesvatým se to mnoha lidem - zejm. ustáleným autoritám, tehdy jevílo!

Svatost je v Bibli „měřena“ ne pohledem lidí a lidských norem, nýbrž normami Božími. Tedy věrnou poslušností Bohu. Poslušností jeho řádům. A pokáním za to, kde tomu bylo jinak. Stejně jako tomu bude později s Davidem. Naopak jak tomu *nebylo* např. u Saula.

Už církevní otcové tak viděli v Samsonovi předobraz Krista. I já jsem opakovaně zdůrazňoval, jak mnoho buď ovlivnil Samsonův příběh evangelijní podání, nebo jak moc si oba příběhy jsou podobné.

Samson tak je, právě v závěru svého života, následováníhodnou postavou. Nakonec se navrací ke své zasvěcenosti - právě skrze pokání. Sváté, oddělené, jiné, odlišné pro Církev je totiž právě pokání. Nikoli morálka - ať už líbivá lidem nebo naopak co nejkonzervativnější. Pokáním se odlišuje Kristova Církev od lidských církví. Jak to dobře ukazují také např. Abraham, Jákob, David a další. A právě skrze pokání má usilovat následovat Boží řády, jakkoli bláznivě, hloupě a nesvatě to může vypadat v lidských očích.

Když pak vzpomeneme na Jiftácha - předposledního „velkého“ soudce - právě u něj pokání chybělo. Kdyby se býval kál ze svého slibu před Hospodinem, neupálil by nesmyslně, hloupě a pohansky svou dceru. V domnění, že činí vůli Boží.

Právě Samsonův příběh je však plný minimálně velmi hrdého Samsonova chování - až do závěru. Aby o to více vyniklo jeho pokání. V tomto směru již stůjme poučení Samsonem, a neutvářejme svou svatost až v závěru života. Nýbrž pokáním a plněním Boží vůle již od mládí.

Závěr

Samson byl posledním soudcem Israele. Sestupná tendence, o níž hovořím od počátku, je snad opět zřetelná. Se soudci i s lidem to šlo od desíti k pěti. Poslední soudce ani „nedožil v pokoji.“ Samson zemřel v nepřátelském chrámu jako oslepený zajatec.

Ačkoli jako vítěz. Předposlední velký soudce upálil po pohanském způsobu svou dceru. Jakoby Jiftáchův lidský slib byl důležitější než Boží vůle, která *vždy odmítala* lidské oběti.

A od příště nás čeká několik příběhu z dějin Israele, kdy nebylo žádné vůdčí postavy.

Velká část sepsání biblických oddílů se totiž odehrála za doby královské. Vůči ní je právě doba Soudců těsně předcházející epochou. Tak kniha Sd ukazuje, jak nedokonalí jsou lidští vůdci - i když prodchnuti Božím duchem a vlastní zbožností nebo nadlidskými schopnostmi. Ale od příště nás čeká, jak nesrovnatelně horší je anarchie. Kniha Sd tak nabízí, že králové nebudou, nemohou, být o nic lepší než soudci. A israelští králové budou konat mnohem horší věci. A v mnohem širším měřítku Všichni.

Pouze David se z nich však bude kát...

To vše také proto, aby čtenář pochopil, proč za Samuela bude lid tak moc stát o krále. A také proč se v tom lid zcela mýlil - a jen tím zasadil poslení hřebík do rakve starověkého Israele. Sd 17, 6 to pro jistotu řekne explicitně. Lid bude chtít, co považuje za správné, za „normální“ - k čemuž se však i kniha Sd vyjadřuje dost jasně.

Pokud pro vás byl dnešní oddíl náročným, na další se obrňte. Čekají nás příběhy ještě mnohem horší. I užitá jazyková forma bude hrubší - aby čtenář pochopil.

Avšak dnes ještě přijměme pozitivní zvěst pokání před Hospodinem nejen jako jednoho z hlavních rysů „svatosti“ církve i jednotlivých Božích služebníků, ale také jako vždy přítomné možnosti. I kdyby byla posledním činem časného života.

Píseň: EZ192 - Dobře staví, kdo zná a ví + **modlitba Páně**
Rozhovor